

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref.: 200801865-/HAK

Vår ref.: 2009/8724 EGJ000/

Dato: 18.12.2009

Høring om etablering av Sentre for fremragende utdanning

Vi viser til brev av 18.09.2009 fra KD vedr. høring om etablering av Sentre for fremragende utdanning

Vedlagt følger høringsuttalelse fra Norgesuniversitetet. Uttalelsen ble vedtatt av styret i møte den 10.12.2009.

Vennlig hilsen

Eva Gjerdrum
Direktør

Hørings svar; Sentre for fremragende utdanning

Norgesuniversitetet skal fremme utvikling av IKT-støttet utdanning og livslang læring, samt drive kunnskapsutvikling og kunnskapsspredning om slik utdanning. Videre skal Norgesuniversitetet arbeide for å styrke samarbeid mellom høyere utdanning og arbeids- og samfunnslivet. Norgesuniversitetets styre vedtok i sitt møte 10.12.09 følgende høringssvar til utredning om etablering av Sentre for fremragende utdanning (SFU). Vi vil ta opp spørsmål som synes særlig relevante ut fra vårt mandat.

1. Sammendrag

Til rapporten "Utredning om etablering av sentre for fremragende utdanning" av 15. juni 2009 har vi følgende innspill:

- *Norgesuniversitetet argumenterer for betydningen av fokus på kvalitet i utviklingen av fleksible studietilbud, pedagogisk bruk av IKT og arbeidslivssamarbeid. Vi fokuserer på betydningen av kvalitet i innovasjon og utviklingsarbeid i utdanningene.*
- *Vi understreker betydningen av internasjonalt samarbeid og benchmarking i forhold til utenlandske læresteder.*
- *Vi peker på betydningen av å konkretisere arbeidsoppgavene til sentrene, og foreslår en fremtidig rolle for Norgesuniversitetet i tilknytning til arbeidet med sentrene. Sist men ikke minst understreker vi betydningen av at sentrene bør hete Sentre for fremragende utdanning og ikke undervisning.*

Til planene beskrevet i Kunnskapsdepartementets høringsbrev av 18.09.09 vil vi knytte følgende kommentarer:

- *Vi støtter en etablering av pilotsentre, men er skeptiske til et senter for fremragende grunnskolelærerutdanninger. Videre ønsker vi en bredere og mer kraftfull satsing fra starten av.*

Norgesuniversitetet vil med dette høringssvaret argumentere for betydningen av å fokusere på følgende områder eller tema i etableringen av Sentre for fremragende utdanning:

- *Fremragende utdanning i samarbeid med arbeidslivet*
- *Fremragende pedagogisk utviklingsarbeid i utdanningen*
- *Fremragende etter- og videreutdanning, i et livslangt læringsperspektiv.*
- *Innovasjon i utdanningene*
- *Benchmarking med anerkjente utenlandske læresteder*

2. Tema for sentrene

Grad og kvalitet på arbeidslivssamarbeid, fleksible studietilbud og pedagogisk bruk av IKT bør etableres som kriterier ethvert senter for fremragende utdanning måles etter.

Norgesuniversitetet er allikevel av den oppfatning at disse feltene innen høyere utdanning krever spesiell oppmerksomhet og innsats. Institusjonene i høyere utdanning i Norge fokuserer på disse oppgavene i svært ulik grad, samtidig som fremtidig bærekraft, konkurransevne og kvalitetsutviklingsevne for institusjonene og utdanningene vil være svært avhengig av at man har et godt utdanningssamarbeid med samfunnslivet og evner å ta i bruk de mulighetene som teknologien etter hvert gir til ny organisering av utdanningene og til pedagogisk, didaktisk og metodisk utvikling av undervisningen.

Det er svært viktig at vi har fokus på sikring og utvikling av kvaliteten i utdanningen innenfor disse områdene fordi:

- En utnyttelse av dagens teknologiske muligheter muliggjør en **tilgjengeliggjøring** av universitetenes og høyskolenes tilbud som er betydelig. Teknologien gir en spesiell mulighet til å åpne opp institusjonene for omgivelsene, og å gi nye grupper studenter muligheter til å nyttiggjøre seg utdanningstilbudene.
- Teknologien gir muligheter for betydelig grad av **fleksibilitet**. Studier kan gjennomføres i studentene eget tempo og de kan gjennomføres hvor som helst dersom man er villig til å utforske de mulighetene.
- Dagens teknologi og ungdommens bruk av den, har et nytt potensial som det er viktig å utnytte i høyere utdanning. Et **pedagogisk utviklingspotensial** der metodikk og pedagogikk tar nye retninger og gir deltakerne nye muligheter for samarbeid, delaktighet og utvikling av egen læring.
- Et fokus på bruk og utvikling av IKT i høyere utdanning kan bidra til at vi utnytter og videreutvikler den **digitale kompetansen** hos lærere og studenter. Denne kompetansen vil være sentral i fremtidens kompetansebehov.

I utdanningspolitiske dokumenter finnes en stor tro på bruk av IKT i utdanningen. Hittil har IKT-potensialet først og fremst blitt tatt ut til administrasjon av undervisning (sende ut beskjeder, legge ut materiale, holde orden på emner og studenter på emnet.). At dette har vært en suksess, går tydelig fram av bruken av LMS i høyere utdanning¹. Det er en suksess som absolutt bør trekkes fram fordi den frigir tid til den delen av undervisning og læring som ikke kan erstattes av IKT. Med SFUer med høy kompetanse på pedagogisk bruk av IKT, evne til videreutvikling på området og evne og vilje til spredning av kunnskap, skal det være mulig å utløse teknologiens potensial i utdanningen på flere områder enn det administrative - for hele UH-sektoren.

Konklusjon: Søknader som innvilges bør kunne dokumentere god forståelse for teknologiens potensial i høyere utdanning.

Videre gir teknologien betydelige muligheter i **utviklingen av samarbeidet** mellom høyere utdanning og arbeidsliv, og i arbeidet med å utvikle nye gode studiemodeller tilpasset rammevilkår i akademia og behov i samfunnsliv og på arbeidsplassen. I slike studietilbud kan teknologien bidra ytterligere til en sømløshet mellom institusjonene og en ytterligere sammensmelting av læring og praksis. Kreativ og innovativ bruk av teknologien gir oss enda bedre muligheter til å etablere mer likeverdige læringsarenaer.

Det er behov for økt fokus på befolkningens **behov for etter- og videreutdanning tilpasset arbeidslivets behov**. Det moderne arbeidslivet er dynamisk og kunnskapsintensivt, og avhengig av oppdaterte kunnskaper. Universiteter og høyskoler bør derfor spille en sentral rolle i forhold til livslang læring. En stor del av befolkningen har allerede høyere utdanning, og vil derfor søke videreutdanning på dette nivået. Utdanning skal være del av en livslang læringsprosess med

¹ Jfr. resultater fra Norgesuniversitetets IKT Monitor fra juni 2009.

fleksible overganger mellom utdanning og arbeidsliv. Fleksible utdanningstilbud, bl.a. gjennom bruk av IKT og fjernundervisning, skal være tilgjengelige på alle nivåer.

Konklusjon: Kvaliteten i utdanningene må derfor også i høyeste grad utvikles og evalueres i forhold til relevans for samfunns- og arbeidsliv.

3. Utvikling og innovasjon i utdanningene

En utvikling av nye studiemodeller i et nært samarbeid mellom høyere utdanningsinstitusjoner og arbeidslivet kan sees på som et viktig innovasjonsarbeid. Det samme kan utviklingen av undervisningsmodeller med utstrakt bruk av teknologi.

Det vil være påkrevet med et spesielt fokus på innovasjonsprosessenes betydning for utviklingen og styrkingen av kvaliteten i utdanningen. Derfor vil det også være viktig å finne miljøer som har et bevisst forhold til de innovasjonsprosessene man har muligheter til å gjennomføre, miljøer som aktivt kan utnytte dette potensialet for kvalitetssikring og utvikling i utdanningene.

Etableringer av sentre for fremragende undervisning har blitt sammenlignet med NFR-satsingen på Sentre for fremragende forskning. Vi tror det vil være fruktbart med et innovasjonsperspektiv og vil anbefale å se også til NFR sin satsing på Sentre for forskningsdrevet innovasjon. Noe tilsvarende for undervisning i høyere utdanning kunne representere et spesielt fokus på innovasjon i utdanningene. Dette ville bla kunne få konsekvenser for organiseringen av sentrene. Gjennom et kvalitetsperspektiv på utvikling og innovasjon kunne fremragende utviklingsmiljø og samarbeidspartnere i arbeidslivet/næringslivet organiseres som partnere i et senter.

4. Internasjonalisering

Et viktig kriterium for utvelgelse av Sentre for fremragende utdanning må også være hvorvidt eventuelle Sentre for fremragende utdanning har fremragende internasjonale samarbeidsrelasjoner. Fremragende internasjonale miljø bør også kunne vurderes som samarbeidsparter eller aktører i enkelte sentre.

Videre bør en legge opp til internasjonalisering gjennom benchmarking av norske aktuelle miljø, i forhold til internasjonale fremragende utdanningsmiljø og institusjoner.

5. Konkretisering av sentrenes arbeidsoppgaver

Vi ser behovet for en konkretisering av sentrenes arbeidsoppgaver. Hva skal sentrene gjøre som er spesifikt for deres oppdrag? Hvordan skal så aktiviteten i sentrene komme det samlede høyere utdanningsmiljø til gode? Det må være et poeng at kunnskap skal utvikles, at man skal drive fremragende forskning på eget pedagogisk arbeid, og at denne kunnskapen skal spres. Sentrene må få et betydelig kunnskapsutviklings- og formidlingsoppdrag.

6. En rolle for Norgesuniversitetet?

Norgesuniversitetet har som tidligere nevnt et spesielt ansvar for å fremme kunnskap om og utvikling av IKT-støttet utdanning og livslang læring. Vi arbeider også for å styrke samarbeid mellom høyere utdanning og arbeids- og samfunnslivet. Vi gjør dette arbeidet bla. gjennom å skape møteplasser, drive nettverksbygging, utvikle kunnskap og formidle kunnskap. Praktisk betyr dette av vi

- initierer gode prosjekter i arbeidsliv og U/H sektor gjennom tildeling av prosjektstøtte og rådgivning
- formidler erfaringer og kunnskap fra prosjektene
- utvikler kunnskap gjennom forsknings og evalueringsarbeid (IKT Monitor, ekspertgruppene m.m.)
- formidler kunnskap gjennom nyhetsbrev, webformidling, foredrag og innspill på konferanser og seminarer
- arrangerer egne konferanser og møteplasser

Sekretariatet har en betydelig erfaring med vurdering av prosjekter og tildeling av midler til prosjekter ved institusjonene i høyere utdanning. Sekretariatet har betydelig kunnskap knyttet til våre felt gjennom kunnskapsproduksjonen vi selv står for og gjennom et nær oppfølging av prosjektene vi finansierer.

Vi ser at Norgesuniversitetets arbeid kan passe godt inn i den virksomheten som bør forventes å drives i Sentre for fremragende utdanning, der kunnskapsutvikling og formidling blir en svært sentral oppgave. Norgesuniversitetet bør kunne inngå som en del av ett eller flere sentre, eller som en node i en ”sentervev”, avhengig av hvordan det organiseres.

7. Utdanning, ikke undervisning

Navnet må signalisere at sentrene har fokus på tilretteleggingen av utdanningstilbudet som helhet, med fokus på samtlige faktorer som har betydning for kvaliteten i utdanningene.

Organisering, utvikling, innovasjon og samarbeid om utvikling av gode utdanningstilbud er svært sentralt for Norgesuniversitetets arbeid. Vi mener derfor at det er av stor betydning at sentrene som nå planlegges blir **Sentre for fremragende utdanning**, slik at begrepsbruk og aktivitet i sentrene favner all den virksomhet som skal til for å sikre fremragende kvalitet.

8. Oppstart

I høringsbrev av 18.09.09 skriver KD at de planlegger et pilotprosjekt for lærerutdanning, knyttet til den nye grunnskolelærerutdanningen, i 2010. Vi støtter en etablering av pilotsentre, men er skeptiske til at man starter med å etablere Senter for fremragende grunnskolelærerutdanning. Et slikt senter vil da bli knyttet til en nylig omorganisert lærerutdanning for grunnskolen. Vi kan vanskelig se for oss at de miljøene som skal arbeide med utvikling av ny grunnskolelærerutdanning i den nærmeste tid vil kunne kvalifisere seg til betegnelsen fremragende. Til det er dette for nytt. Vi har i tillegg i Norge identifisert betydelige utfordringer med kvaliteten på lærerutdanningene.

Det er viktig at man allerede fra starten er nøye med kriteriene for hva som skal til for å få betegnelsen Fremragende senter for utdanning. Det er også viktig at man er nøye med hva senterene skal gjøre. Det er sist men ikke minst viktig at man fra starten av også legger listen høyt i forhold til kravene som stilles. I motsatt fall vil det kunne svekke anseelse og status til Sentre for fremragende utdanning i Norge.

Videre ønsker vi en bredere og mer kraftfull satsing fra starten av, der man allerede første året lyser ut en etablering av minst 5 sentre.